

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Súbor opatrení v oblasti hydromeliórií pre adaptáciu na zmenu klímy a obnovu infraštruktúry závlah na Slovensku

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2022/691>

Materiál v pripomienkovom konaní do 02.11.2022

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR ako iniciatívny materiál

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Navrhnutý Súbor opatrení nadväzuje na Koncepciu vodnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 s výhľadom do roku 2050" (ďalej len „koncepcia vodnej politiky“) schválenej na rokovaní vlády dňa 1. júna 2022. Začleňovanie cieľov vodnej politiky do všetkých sektorových politík je základným predpokladom pre jej implementáciu a implementáciu všetkých na ňu nadväzujúcich politík. V súlade s cieľmi koncepcie vodnej politiky a v súlade s programovým vyhlásením vlády na roky 2021 - 2024 sú definované kľúčové oblasti, ciele a opatrenia vodnej politiky ktoré zasahujú priamo do problematiky obnovy a rozvoja hydromeliórií na Slovensku. Materiál predstavuje výhľad do najbližších rokov v súvislosti s negatívnym vplyvom sucha a určenia smerovania pre návrh opatrení na zabezpečenie obnovy rozvoja hydromeliórií v kontexte prebiehajúcej klimatickej zmeny na Slovensku. Na tento materiál bude nadväzovať strategický materiál, ktorého súčasťou bude vytvoriť a sprístupniť katalóg opatrení a technológií v oblasti obnovy a rozvoja hydromeliórií.

Postoj RÚZ k materiálu

V dokumente sú definované kľúčové oblasti, ciele a opatrenia vodnej politiky ktoré zasahujú priamo do problematiky obnovy a rozvoja hydromeliórií na Slovensku. RÚZ k materiálu predkladá nižšie uvedené zásadné pripomienky.

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Všeobecná zásadná pripomienka k návrhu ako celku

Navrhujeme aby predkladateľ stiahol návrh z legislatívneho procesu, riadne ho dopracoval a opätovne predložil do medzirezortného pripomienkového konania s minimálnou lehotou na pripomienkovanie 15 pracovných dní.

Odôvodnenie:

Predmetný návrh bol predložený do skráteného medzirezortného pripomienkového konania (MPK) dňa 26. 10. 2022 s lehotou na pripomienkovanie v rozsahu 5 pracovných dní. Ako dôvod skráteného MPK predkladateľ uvádza nutnosť predloženia materiálu na rokovanie vlády SR a zabezpečenia opatrení v boji proti negatívnym dôsledkom prírodných katastrofických udalostí a nepriaznivých klimatických pomerov, a to sucha a príválových zrážok v oblasti Hydromeliórií. Uvedené zdôvodnenie skráteného považujeme za ničím neopodstatnené a uvedený postup za hrubým spôsobom porušujúci základné pravidlá legislatívneho procesu. Zároveň je uvedený postup v príkrom rozpore s legislatívnymi pravidlami vlády SR, najmä v rozpore s čl. 13 ods. 7 legislatívnych pravidiel, v zmysle ktoré je možné pripomienkové konanie uskutočniť v skrátenej forme, ak nastanú mimoriadne alebo vopred nepredvídateľné okolnosti (najmä ohrozenie ľudských práv a základných slobôd alebo bezpečnosti, ak hrozia štátu značné hospodárske škody, v prípade vyhlásenia núdzového stavu alebo opatrení na riešenie mimoriadnej situácie), ak hrozí nesplnenie záväzkov vyplývajúcich zo Zmluvy o pristúpení SR k EÚ nedodržaním lehoty určenej na prebratie smernice EÚ, implementáciu nariadenia alebo rozhodnutia EÚ, alebo ak ide o návrh zákona predkladaný mimo plánu legislatívnych úloh vlády z dôvodu jeho naliehavosti v termíne, ktorý neumožňuje dodržať lehotu 15 pracovných dní na zaslanie pripomienok, tak ako je uvedené v čl. 13 ods. 6 legislatívnych pravidiel. V tomto prípade lehotu na oznámenie pripomienok určí predkladateľ, táto lehota však nesmie byť kratšia ako sedem pracovných dní a začína plynúť dňom zverejnenia návrhu zákona na portáli, ak sa však návrh zákona zverejní na portáli po osemnástej hodine, začína lehota plynúť nasledujúcim pracovným dňom. Z vyššie uvedených dôvodov je zrejmé, že predkladateľovo zdôvodnenie na skrátené

MPK nemožno považovať za dostačujúce a zároveň upozorňujeme, že predkladateľ nedodrжал ani minimálnu 7 dňovú lehotu na zaslanie pripomienok (v prípade skráteného MPK).

2. Zásadná pripomienka k bodu 2.1

V časti Prehodnotenie Koncepcie (2014) v prístupe a v zmene prioritizácie opatrení v oblasti hydromeliorácií v kontexte súčasného stavu prebiehajúcej akcelerácie klimatickej zmeny), predbežnému návrhu aktualizácie investičného programu závlahovej infraštruktúry vo vlastníctve štátu v správe štátneho podniku Hydromeliorácie, š.p., návrhu (str. 9) navrhujeme rozdelenie finančných prostriedkov navrhujeme prehodnotiť a upraviť a pri prehodnotení zobrať v úvahu aj iné merné jednotky okrem ha závlahového obvodu.

Odôvodnenie:

Ak je určený rozpočet 55 000 000,- EUR na obnovu a modernizáciu závlahovej infraštruktúry, tak na ha závlahového obvodu by pripadalo objektívne 933,28 EUR. Ak je jedinou mernou jednotkou ha závlahového obvodu, tak uvedené rozdelenie finančných prostriedkov je absolútne neprimerané a diskriminačné a znevýhodňujúce.

3. Zásadná pripomienka k bodu 3

V časti Koncepcia vodnej politiky Slovenskej Republiky do roku 2030 s výhľadom do roku 2050, tretí odsek návrhu (str. 9) navrhujeme slová: „výrazne nezhoršovať“ navrhujeme nahradiť inou formuláciou alebo bližšie špecifikovať.

Odôvodnenie:

Z čl. 17 nariadenia EPaR č. 2020/852 o vytvorení rámca na uľahčenie udržateľných investícií a o zmene nariadenia (EÚ) 2019/2088 vypláva, že spomínaný princíp (do no significant harm) znamená nespôsobiť značné narušenie environmentálnych cieľov hospodárkou činnosťou, čo je v rozpore so slovenským prekladom v texte materiálu, preto buď žiadame vysvetliť, alebo nahradiť inou formuláciou.

4. Zásadná pripomienka k bodu 4

V časti Súčasná podmienky, štvrtý odsek návrhu (str. 10) navrhujeme vetu v znení: „Vybudovaná infraštruktúra hydromeliorácií v krajine prispeje k ochrane územia pred povodňami v primeranom rozsahu pri primeraných nákladoch.“ navrhujeme vypustiť alebo preformulovať.

Odôvodnenie:

Vybudovaná infraštruktúra hydromeliorácií je v katastrofálnom stave. Je preto otázne ako prispeje k ochrane územia pred povodňami. Zároveň si dovoľujeme uviesť, že slovné spojenie: „v primeranom rozsahu pri primeraných nákladoch“ je veľmi všeobecný a neurčitý a je potrebné toto slovné spojenie bližšie špecifikovať.

5. Zásadná pripomienka k bodu 5

V časti Prierezové nástroje a opatrenia nového prístupu, časti „opatrenia nového prístupu“, bod 1, druhá odrážka návrhu (str. 13) navrhujeme slovné spojenie: „finančne úsporné vodozádržné opatrenia“ bližšie špecifikovať.

Odôvodnenie:

Dovoľujeme si upozorniť, že právna úprava ma byť jasná, vecná a zrozumiteľná. Jednou z nevyhnutných súčastí obsahu princípu právneho štátu je aj požiadavka právnej istoty. S uplatňovaním tohto princípu sa spája aj požiadavka predvídateľnosti konania orgánov verejnej moci (právna istota), ktorej základom je jednoznačný jazyk a zrozumiteľnosť právnych noriem (nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 15/98). V tejto súvislosti si taktiež dovoľujeme uviesť, že nejasnosť, viacvýznamovosť a vágnosť pojmov vytvára stav právnej neistoty, čím sa dostávajú do rozporu s čl. 1 Ústavy SR. Právny stav, ktorý umožňuje rôznorodý výklad ustanovení, pri ktorom nie je ani na základe všeobecného interpretačného pravidla možné vytvoriť stav právnej istoty je v rozpore s princípom právnej istoty (nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 19/98).

6. Zásadná pripomienka k bodu 5

V časti Prierezové nástroje a opatrenia nového prístupu, časti „opatrenia nového prístupu“, bod 1, druhá odrážka návrhu (str. 13) navrhujeme znenie textu: „pričom každý takýto projekt a zásah bude posudzovaný individuálne v procese povoľovania a rekonštrukcie týchto vodných stavieb.“ upraviť tak, aby bolo zrejmé, koho tým tvorca zaväzuje a na aké úkony, kto je adresátom tohto procesu.

Odôvodnenie:

Z uvedeného textu nie je zrejmé, kto bude žiadať o schválenie rekonštrukcie stavieb, respektíve akým spôsobom bude schvaľovací proces prebiehať. Ak majú uvedené rekonštrukcie vykonať HMŠP, predpokladá sa, že schvaľovanie nie je potrebné ďalšou inštitúciou, keďže nemá potrebné informácie na objektívne posúdenie potrieb rekonštrukcie. Ak by to mal byť schvaľovací proces pre poľnohospodárov a samosprávy, je tento postup potrebné opísať, čo najviac zjednodušiť a odbremeniť od administratívnej záťaže, keďže všetka rekonštrukcia má smerovať k zveľaďovaniu štátneho majetku a tiež k naplneniu vízie kvalitného využívania vody v krajine. Dovoľujeme si zároveň upozorniť, že právna úprava ma byť jasná, vecná a zrozumiteľná. Jednou z nevyhnutných súčastí obsahu princípu právneho štátu je aj požiadavka právnej istoty. S uplatňovaním tohto princípu sa spája aj požiadavka predvídateľnosti konania orgánov verejnej moci (právna istota), ktorej základom je jednoznačný jazyk a zrozumiteľnosť právnych noriem (nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 15/98). V tejto súvislosti si taktiež dovoľujeme uviesť, že nejasnosť, viacvýznamovosť a vágnosť pojmov vytvára stav právnej neistoty, čím sa dostávajú do rozporu s čl. 1 Ústavy SR. Právny stav, ktorý umožňuje rôznorodý výklad ustanovení, pri ktorom nie je ani na základe všeobecného interpretačného pravidla možné vytvoriť stav právnej istoty je v rozpore s princípom právnej istoty (nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 19/98).

7. Zásadná pripomienka k bodu 5

V časti Prierezové nástroje a opatrenia nového prístupu), časti „opatrenia nového prístupu“, bod 1, piata odrážka, prvá veta návrhu (str. 13) navrhujeme znenie textu: „Zabezpečiť udržateľnú starostlivosť a bežnú údržbu siete kanálov so zlepšením produkčných a mimoprodukčných funkcií okolitej krajiny.“ použiť a nahradiť ním znenie textu na strane 18 návrhu, ktorý obsahuje opačnú formuláciu v zmysle ponechanie zárastov ako vegetačných línií – biokoridorov.

Odôvodnenie:

Uvedený bod môže výrazne prispieť ku skvalitneniu podmienok, ochrane vodných stavieb a sprístupniť manipulačné plochy, avšak na strane 18 sa nachádza opačná formulácia a teda ponechanie zárastov ako vegetačných línií – biokoridorov. Odporúčame stranu 18 zosúladiť s opatrením navrhovaným pre adaptívnu zmenu manažmentu.

8. Zásadná pripomienka k bodu 5

V časti prierezové nástroje a opatrenia nového prístupu), časti „opatrenia nového prístupu“, bodu 1, piata odrážka, druhá veta návrhu (str. 13) je potrebné špecifikovať mechanizmus, ktorý by upravil podmienky na vykonávanie takýchto aktivít (bežná údržba, pod ktorou rozumieme najmä kosenie, údržbu vegetácie a čistenie).

Odôvodnenie:

Z uvedeného znenia nie je zrejmé, kto bude povinný vykonávať uvedené úkony. Či správca, alebo nájomca pričom na strane 10 sa uvádza dokonca obec. Preto je potrebné uvedené dať do súladu a určiť osoby zodpovedné za dané úkony.

9. Zásadná pripomienka k bodu 5

V časti Prierezové nástroje a opatrenia nového prístupu), časti „opatrenia nového prístupu“, bod 1, šiesta odrážka návrhu (str. 13) je potrebné znenie predmetnej odrážky rozpracovať podrobnejšie, alebo uviesť úkon, ktorým by sa uvedené mohlo zo strany HMŠP zabezpečiť.

Odôvodnenie:

Medzi krajinné prvky sa radia solitéry, stromoradie, skupina stromov, medza. Z uvedeného nie je zrejmé opatrenie, ktorým sa má podporiť vznik nových krajinných prvkov pre posilnenie biodiverzity. V poľnohospodárstve sa tieto krajinné prvky bežne nachádzajú, pričom vytvorenie je podmienené aktívnou činnosťou, ktorú tu nie je možné z materiálu vyvodiť. Preto v prípade záujmu ponechania a dodržania uvedeného zámeru je potrebné znenie rozpracovať podrobnejšie, alebo uviesť úkon, ktorým by sa uvedené mohlo zo strany HMŠP zabezpečiť.

10. Zásadná pripomienka k bodu 5

V časti Prierezové nástroje a opatrenia nového prístupu), časti „opatrenia nového prístupu“, bod 3 návrhu (str. 13 a 14) navrhujeme určiť formu a subjekty, ktoré budú uvedené činnosti (modernizácia HZZ, udržateľný manažment, obnova infraštruktúry pre udržateľné závlahy a ostatné) vykonávať a financovať.

Odôvodnenie:

Máme za to, že je potrebné určiť aj formu a subjekty, ktoré budú uvedené činnosti vykonávať a financovať. Aktuálne sú závlahové detaily riešené poľnohospodármi a tiež aj väčšina opráv, údržby a servisu, aby sa mohli koncové zariadenia prevádzkovať. Ak to má pokračovať rovnako aj naďalej, je absolútne neodmysliteľné zjednodušiť postup a znížiť administratívnu záťaž kladenú na podnikateľov, ktorú legislatíva ukladá v rámci schvaľovacieho procesu. V tejto súvislosti si dovoľujeme uviesť, že k zníženiu administratívnej záťaže pre podnikateľov sa vláda zaviazala vo svojom programovom vyhlásení vlády.

11. Zásadná pripomienka k bodu 5

V časti Prierezové nástroje a opatrenia nového prístupu), časti „prierezové nástroje“, písm. A, siedmej odrážke návrhu (str. 14) navrhujeme znenie siedmej odrážky preformulovať.

Odôvodnenie:

Z navrhovaného znenia nie je zjavné, kto sa považuje za zakladateľa. Ak sa bod venuje financovaniu, je potrebné určiť z akého rozpočtu budú financované (EU alebo SR). Taktiež na čo majú prostriedky slúžiť. Z uvedených dôvodov navrhujeme znenie predmetnej vyhlášky preformulovať. V tejto súvislosti si zároveň dovoľujeme upozorniť, že právna úprava má byť jasná, vecná a zrozumiteľná. Jednou z nevyhnutných súčastí obsahu princípu právneho štátu je aj požiadavka právnej istoty. S uplatňovaním tohto princípu sa spája aj požiadavka predvídateľnosti konania orgánov verejnej moci (právna istota), ktorej základom je jednoznačný jazyk a zrozumiteľnosť právnych noriem (nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 15/98). V tejto súvislosti si taktiež dovoľujeme uviesť, že nejasnosť, viacvýznamovosť a vágnosť pojmov vytvára stav právnej neistoty, čím sa dostávajú do rozporu s čl. 1 Ústavy SR. Právny stav, ktorý umožňuje rôznorodý výklad ustanovení, pri ktorom nie je ani na základe všeobecného interpretačného pravidla možné vytvoriť stav právnej istoty je v rozpore s princípom právnej istoty (nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 19/98).

12. Zásadná pripomienka k bodu 5

V časti Prierezové nástroje a opatrenia nového prístupu), časti „prierezové nástroje“, písm. B, siedma odrážka návrhu (str. 15) navrhujeme slovné spojenie: „napr. formou vodného družstva“ vypustiť alebo nahradiť slovným spojením: „napr. založením neziskovej organizácie“.

Odôvodnenie:

Vodné družstvo nemožno považovať za vhodnú formu riešenia, ak má zabezpečiť využívanie spoločného vodného zdroja a závlahových systémov v správe HMŠP. Ako riešenie by bolo schodné založenie neziskovej organizácie poskytujúcej všeobecne prospešné služby. V tomto prípade by bola zabezpečená nestrannosť, objektívnosť a postup, ako by sa mohli jednotliví poľnohospodári dostať k využívaniu spoločných zdrojov. Aj v tomto prípade by bol takýto proces resp. forma fungovania z pohľadu dohody a administrácie náročná, ale družstvo samo o sebe je obchodná spoločnosť, ktorá vytvára zisk a nie je v súlade s opisovaným účelom, na ktorý sa má zabezpečiť ich vznikom. Navrhujeme buď prepracovať, alebo vynechať, keďže sa takýmto spôsobom vytvára pôda pre špekulatívne zneužitie verejných prostriedkov.

13. Zásadná pripomienka k bodu 8

V časti Záver, tretí odsek návrhu (str. 18) navrhujeme znenie tretieho odseku navrhujeme vypustiť alebo preformulovať.

Odôvodnenie:

Znenie tretieho odseku je potrebné vypustiť alebo preformulovať. Textáciu je potrebné aktualizovať, nakoľko nemôže vychádzať z irelevantných údajov.

14. Zásadná pripomienka k bodu 8

V časti Záver, štvrtý odsek návrhu (str. 18) navrhujeme znenie druhej vety vypustiť.

Odôvodnenie:

Zanedbanie povinností údržby nemožno považovať za spontánnu revitalizáciu. Práve tieto zárazy (samonálety) spôsobujú poškodenie a nefunkčnosť niektorých častí kanálov, nie je možné, aby sa takéto samonálety ponechali ako biokoridory, keďže funkčnosť štátneho majetku je nemožná v bezúdržbovom stave. Môžu spôsobiť neprieťahnosť kanálov, samovoľné záplavy na nežiaducich miestach, prerastanie do čerpacích staníc a porušenie nie len štátneho,

ale aj súkromného majetku. Práve toto je potrebné vyčistiť a zamerať sa poriadne na údržbu a skvalitnenie prietoku kanálov.

15. Zásadná pripomienka k prílohe č. 4 bodu 1

Termíny uvedené v druhom odseku (str. 24) navrhujeme prehodnotiť a upraviť.

Odôvodnenie:

Termíny uvedené v druhom odseku sa javia ako nereálne. Z tohto dôvodu považujeme za nevyhnutné ich prehodnotenie a úpravu na reálne dosiahnuteľné.

16. Zásadná pripomienka k prílohe č. 4

V časti „Záver“ znenie štvrtého bodu (str. 26) navrhujeme preformulovať.

Odôvodnenie:

Oprava potrubia je len časť prác, je potrebné na základe požiadavky poľnohospodárov zúsekovať sieť za účelom redukcie siete na potrebnú časť doplnením úsekových uzáverov.

17. Zásadná pripomienka k prílohe č. 4.

V časti „Strednodobý plán podniku 2023 – 2025, bod 1 návrhu (str. 26) navrhujeme znenie prvej vety vypustiť.

Odôvodnenie:

Hlavným cieľom návrhu by malo byť zlepšenie vodozádržného systému v krajine a nie imidž štátneho podniku.

18. Zásadná pripomienka k prílohe č. 4

V časti Strednodobý plán podniku 2023 – 2025, bodu 6 návrhu (str. 27) navrhujeme znenie tretej vety navrhujeme bližšie špecifikovať.

Odôvodnenie:

Nájomcovia potrebujú byť vopred informovaní a zároveň je potrebné zahrnúť náklady spočívajúce v opravách a údržbe štátneho majetku. Pre niektorých poľnohospodárov môže byť navýšenie nájmu neúnosným nákladom. V nadväznosti na uvedené považujeme za nevyhnutné znenie tretej vety bližšie špecifikovať.

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2022/691>